

Din väg till jägarexamen

STUDIEHANDLEDNING RÅD OCH INSPIRATION FÖR CIRKELLEDARE

- Hur studiecirkeln kan läggas upp
- Studiematerial
- Filmer, litteratur och utrustning
- Studiebesök och sakkunniga
- Viktiga frågeställningar

Jägarnas Riksförbund
Ansvar – Frivillighet – Samarbete

Välj er väg till jägarexamen

AVSIKTEN MED ”Din väg till jägarexamen” är att studiecirkeln ska kunna anpassas på valfritt sätt som passar cirkeldeltagarna. På nästa sida ger vi förslag på tre varianter:

- 14 träffar på 3x45 minuter vardera.
- 7 träffar på 4x45 minuter vardera.
- 7 träffar på 3x45 minuter vardera, kompletterat med internet- eller telefonmöten.

Studiehandledningen utgår från att kursen bedrivs som en traditionell cirkel med 14 teoriträffar. Förutom detta tillkommer skytte, praktiska övningar och prov.

De båda cirkelvarianterna med sju träffar ställer högre krav på deltagarnas förmåga till självstudier. Det kan exempelvis vara personer som redan har omfattande jakt- erfarenhet, studievana eller kunskaper i de ämnesområden som avhandlas i boken. Det går naturligtvis alldeles utmärkt att bestämma sig för mellanting, eller fler än 14 träffar om ni skulle känna för det. Det avgör ni själva.

Lagtexter

Som komplement till kursboken ”Din väg till Jägarexamen” behöver du ha tillgång till aktuell lagstiftning och en jakttidstabell. Lagarna hittar du på internet (www.notisum.se). Det följer också med lagtexter med cirkelledarmaterialet, men tänk på att dessa blir gamla med tiden.

Övrig litteratur

Grundläggande fakta om de jaktbara arterna finns i kursboken, men det är bra att även ha spårböcker och facklitteratur tillgängliga om diskussionerna leder in er på angränsande områden, andra arter eller om ni vill fördjupa er.

Det allra bästa är att ha tillgång till internet vid era träffar. Då har ni omedelbar tillgång till i princip all information. Det är bra om ni under cirkelträffarna eller mellan träffarna söker information i lagtexter, facklitteratur och på internet. Ge gärna deltagarna hemuppgifter så att de får träna på att hitta information själva, vilket de är hänvisade till när cirkeln är över.

Anpassa cirkelträffarna

Träffarna behöver inte genomföras i någon speciell ordning. Många gånger styrs detta av när inbjudna sakkunniga kan delta eller när praktiska övningar och studiebesök kan genomföras. Det är också helt okej att minska ned på vissa avsnitt och öka ut andra – allt beror ju på vilka kunskaper cirkeldeltagarna redan har. Är deltagarna ornitologer kan man givetvis dra ned på fågelavsnittet.

Det är också valfritt med vilken regelbundenhet ni träffas, även om det oftast är enklast och mest praktiskt med en dag i veckan. Om ni kör cirkeln delvis på distans, via internet och telefon, kan ni välja ett högt tempo genom att träffas i veckan och ha den uppföljande distanskontakten på exempelvis söndagkvällen.

Känna, se och undersöka

I studiehandlingen finns fler frågor och diskussionsförslag – utöver frågorna i kursboken. Ibland anges svar inom parentes efter frågan, detta för att tydliggöra vad frågan avser. Du är naturligtvis helt fri att ställa andra, eller fler, frågor. Du känner säkert till mer relevanta frågor som rör era jaktmarker och era förutsättningar.

Fundera på hur du kan göra lärandet så kul och effektivt som möjligt. Ta med saker och låt cirkeldeltagarna känna och undersöka. Ta också kontakt med ditt lokala studieförbund i god tid, så får du hjälp och råd. Till din hjälp som studiecirkelledare finns också bildmaterial och filmmaterial som är framtaget av Jägarnas Riksförbund.

14 cirkelträffar

1. Första träffen.
2. Ekologi.
3. Artkännedom klövvilt.
4. Artkännedom hardjur och gnagare. Arkännedom rovdjur.
5. Artkännedom fåglar.
6. Jaktens historia. Jakt med fälla. Åtlar och vakjakt.
7. Jaktmetoder.
8. Eftersöket. Jakthundar.
9. Vapen och ammunition.
10. Säker vapenhantering. Köpa och låna vapen.
11. Skytte.
12. Jägaren och samhället. Etik.
13. Viltvård och förvaltning.
14. Bytet efter skottet.

Kursmaterialet delas ut vid första cirkelträffen. Därefter ska de avsnitt som tas upp vid cirkelträffarna ha lästs igenom i förväg.

7 cirkelträffar

1. Första träffen. Ekologi.
2. Artkännedom klövvilt. Artkännedom hardjur och gnagare. Arkännedom rovdjur.
3. Jaktens historia. Jaktmetoder. Jakt med fälla. Jaktledaren
4. Artkännedom fåglar.
5. Eftersöket. Jakthundar. Bytet efter skottet.
6. Vapen och ammunition. Säker vapenhantering. Skytte.
7. Jägaren och samhället. Köpa och låna vapen.
Viltvård och förvaltning. Etik.

Kursmaterialet delas ut före cirkelstarten och cirkeldeltagarna ska ha läst avsnittet om ekologi före första cirkelträffen. Med 4x45 minuter (3 hela timmar) vid varje cirkelträff behövs en paus (förslagsvis fika). Det blir också ett naturligt avbrott mellan olika avsnitt. Avsnitten vid cirkelträffarna ska ha lästs igenom i förväg.

7 cirkelträffar + distanskontakter

1. Första träffen.
På distans: Ekologi.
2. Cirkelträff: Artkännedom klövvilt.
På distans: Artkännedom hardjur och gnagare. Arkännedom rovdjur.
3. Cirkelträff: Artkännedom fåglar.
På distans: Jaktens historia. Jakt med fälla. Jaktledaren
4. Cirkelträff: Jaktmetoder.
På distans: Eftersöket. Jakthundar.
5. Cirkelträff: Vapen och ammunition.
På distans: Säker vapenhantering. Skytte. Köpa och låna vapen.
6. Cirkelträff: Jägaren och samhället. Etik.
På distans: Bytet efter skottet.
7. Cirkelträff: Viltvård och förvaltning.

Kursmaterialet delas ut vid första cirkelträffen. Rödmarkerade avsnitt läses på egen hand. Vid en överenskommen tid möts cirkelledare och cirkeldeltagare via telefon eller internet och dryftar frågor och funderingar, samtidigt som cirkelledaren kontrollerar att deltagaren förstått och tillgodogjort sig de viktigaste kunskaperna.

De avsnitt som tas upp vid cirkelträffarna ska ha lästs igenom i förväg.

1. Första träffen

MÅLET MED DENNA träff är att komma igång och lära känna varandra. Börja med en presentation, först givetvis av dig själv. Låt sedan cirkeldeltagarna presentera sig själva och passa på att fråga dem varför de vill ta jägarexamen och vad de förväntar sig av cirkeln. Det hjälper er att anpassa studiecirkeln, lägga den på rätt nivå och utnyttja redan befintliga kunskaper bland deltagarna. Det är till exempel bra att veta följande:

- Namn, och vem cirkeldeltagaren är.
- Varför vill deltagaren ta jägarexamen?
- Tidigare erfarenhet av jakt, skog och natur.
- Känner deltagaren andra som jagar?
- Erfarenhet av skytte- och vapen.
- Hunderfarenhet.
- Intresseinriktning (vilken jakt lockar mest, eller är det bara en allmän nyfikenhet på jakt, eller mer kunskap om djur och natur som deltagaren vill ha)?

Den här inledande diskussionen är viktig även för dig, som ledare, att bedöma deltagarnas personligheter. Se till att alla, även de som du tror har minst erfarenhet av jakt och skytte, får komma till tals. Det är också viktigt att bedöma deltagarnas mognad när det gäller vapenhantering.

Därefter kan ni diskutera förutsättningarna för cirkeln och dela ut materialet. Bläddra lite i kursboken. Gå också igenom checklistan nedan.

Givetvis kan man stuva om träffarna. Därför anges inte vid varje avsnitt vad man ska läsa till nästa gång. Istället anges vad man ska ha läst – eller vilka uppgifter man ska ha klarat av – inför den träffen. Kolla alltså detta innan ni avslutar en träff.

Diskutera och fråga

Förhoppningsvis finns det nu tid kvar till en inledande diskussion. Till exempel:

- Vilken syn har cirkeldeltagarna på jägare?
- Vilken praktisk och ekonomisk betydelse tror ni jakten har i dag, och hur betydelsefull var den förr?
- Vilken social betydelse har jakten för människor i Sverige, och kan det skilja sig mellan stad och land?
- Är det försvarbart att döda levande djur?
- När är det inte försvarbart?
- Vad tycker ni om jaktmotstånd, och varför finns det jaktmotstånd?

Checklista vid cirkelstarten

Några viktiga checkpunkter som ni bör besluta eller informera om innan ni fortsätter cirkeln:

- ✓ När ska ni träffas (en arbetsplan)?
- ✓ Kontaktuppgifter till cirkelledare och deltagarna, så ni kan nå varandra.
- ✓ Vilka avsnitt är viktigast? Var bör man lägga tonvikten och vilka ämnesområden kan man ta lite lättare på?
- ✓ När ska proven äga rum? (Kom ihåg att boka upp provledare.)
- ✓ Var kan man träna skytte och träna praktiskt?
- ✓ Den som är under 15 år får inte hantera skarpt vapen annat än under direkt uppsikt av godkänd skytteförening (se sid 288–289 i kursboken).
- ✓ Vilka gäster ska man bjuda in till träffarna? Cirkeldeltagarna kan ha egna kontakter och förslag.
- ✓ Vilka studiebesök är möjliga och lämpliga att göra (vapentekniker, slakteri, osv)?
- ✓ Vilka filmer, speciallitteratur och andra hjälpmedel kan vara bra.
- ✓ Sist men inte minst: Vem står för fiket? Glöm inte att det här ska vara både intressant och roligt.

2. Ekologi

Inför denna träff: Genomläsning av kursbokens kapitel "Ekologi och arternas utveckling". Förbered bilder och filminslag.

MÅLET MED DENNA träff är att få deltagarna att förstå begreppet "ekologi", att allt – från solen till älgsteken – hänger ihop, samt att människan i mycket hög grad har påverkat nästan alla arter och deras livsmiljöer. Jägarens roll är att både samspela med och medvetet påverka den ekologiska balansen.

Gå igenom ekologikapitlet. Klara ut ord, uttryck och annat som var svårt att förstå. När de grundläggande vetenskapliga begreppen och sambanden (som vattnets och näringens kretslopp) verkar genomdiskuterade kan diskussionen leda in på det som kan ha praktiskt betydelse för jägaren och viltvården.

Diskutera och fråga

- I vilken mån kan jägaren och människan påverka den ekologiska balansen?
- Nämn några exempel där människan förändrat den naturliga balansen? (Odlingsytor, nya arter, utrotning av naturliga arter, dammar, skogsbruk, övergödning)?
- Nämn några exempel där människan upprätthåller (eller försöker upprätthålla) en naturlig balans? (Jakt, återställa vattendrag, undanta skog från skogsbruk, hyggesbränning, återintroduktion av exempelvis utter, bäver, berguv, samt skydd av stora rovdjur, rovfåglar och säl.)
- Vad sker på en mark när gammelskogen ersätts av ett hygge och vilka konsekvenser kan det få för det jaktbara viltet? (Vissa arter gynnas och andra missgynnas, foderproduktionen för klövvilt ökar, miljön förändras drastiskt, dräneringseffekter.)
- Vad sker om en skogsväg eller kraftledning dras genom ett skogslandskap? (Dikning torrlägger marken, foderproduktion i kantzonerna, störningar i form av trafik, örter och ljuskrävande växter gynnas.)
- Vad betyder jordbruk, åkrar och annan mänsklig aktivitet för djurlivet och ekosystemet?
- Hur stor betydelse har jakten för populationerna av småvilt, respektive högvilt som älg, björn eller vildsvin?
- Diskutera vad gnagarna har för betydelse för övrigt vilt och hur det kan påverka räv, hare, fågel och rådjur.
- Vad tror ni frånvaron av stora predatorer som björn, varg och lo har betytt för ekosystemet?
- Lek med tanken på vad som skulle hända med naturen om människan försvann.

På sidan 15 och 16 i kursboken finns grafik som visar hur dominerande människan är och en faktaruta om markanvändning. På sidan 14 nämns också vilka naturresurser en människa faktiskt använder.

- Be cirkeldeltagarna nämna exempel på hur människan påverkar naturen. (Skogsbruk, odling, vägar, samhällen, förbränning, utsläpp till luft och vatten m. m.)
- Diskutera vilken belastning på ekosystemet en människa gör i jämförelse med exempelvis en älg eller en björn.
- Vad är egentligen naturlig balans, och hittar man den någonstans i Sverige?
- Sverige har i storleksordningen hälften så många älgar som Ryssland, eller Kanada, trots att de båda sistnämnda länderna är 38 respektive 22 gånger större och har betydligt lägre befolkningstätheter. Varför har Sverige så mycket älg? (Frånvaro av predatorer, foderskapande skogsbruk, välutvecklade jakt- och viltvårdstraditioner.)

3. Artkännedom klövvilt

Inför denna träff: Kursbokens kapitel "Artkännedom klövvilt". Bjud in en biolog eller annan sakkunnig. Välj film och presentationer ur cirkelledarmaterialet. Cirkeldeltagarna gör ett djur (högvilt) i "hemläxa".

MÅLET MED DENNA träff – och träffarna 4 och 5 – är att kunna identifiera och lära känna arterna i det genomlästa kapitlet.

Gå igenom det aktuella kapitlet om klövvilt och diskutera kring den kompletterande kunskap som kursdeltagarna fått fram. Titta på horn, skinn med mera.

Diskutera och fråga

- Varför har Sverige den älgstam vi har och hur ser det ut i andra delar av världen?
- Hur har klövviltstammarna förändrats under de senaste 10–20 åren, och varför?
- Med tanke på att högviltet i hög grad förvaltas av människan bör en jägare kunna bedöma kön och ålder i en jaktsituation. Bläddra igenom kapitlet och peka ut köns- och ålderskillnader.
- Diskutera hjortdjurens födoval och i vilken mån de konkurrerar om maten.
- Vildsvinen är/blr snart det talrikaste högviltet i Sverige. Hur gick det till?
- Studera klövviltets reproduktion och hur snabbt stammarna kan växa.

4. Artkännedom hardjur, gnagare och rovdjur

Inför denna träff: Läs kursbokens kapitel "Artkännedom rovdjur", "Artkännedom hardjur och gnagare". Bjud in en biolog eller annan sakkunnig. Välj film eller presentation ur cirkelledarmaterialet. Cirkeldeltagarna gör ett djur i "hemläxa".

MÅLET MED DENNA träff är att kunna identifiera och lära känna arterna i det genomlästa kapitlet.

Gå igenom djurarterna i kursboken och diskutera kring den kompletterande kunskap som cirkeldeltagarna fått fram. Titta på konserverade djur, skinn och annat som tagits med. Statistik över bland annat rovdjurens utveckling finns på www.viltskadecenter.se. klicka dig fram på "publikationer".

Diskutera och fråga

- Vilka jaktbara småviltarter har ni på era marker och vilka saknas?
- Rådjuren har många fiender, som räv, hårda vintrar, lo och till och med rovfåglar. Hur stor betydelse tror ni jakten har för dödligheten hos rådjur på era marker?
- Man brukar inte äta räva. Varför ska man då jaga räva? (Viltvård, päls.)
- Kan man äta bäver? (Ja. Rätt tillagad är den jättegod.)
- Vilka djur avser man med begreppet pälsvilt?
- Rådjur och ren är basfödan för lodjuren, har ni märkt det på era marker?
- Vad äter lodjur när det inte finns rådjur?
- Flera utländska arter är – eller är på väg att bli – svenska, som mårhund och mink. Vad kan dessa arter betyda för faunan?
- Snö kan vara bra för vissa arter och dåligt för andra: Fundera lite kring detta och på vilka arter som gynnas en snöfattig vinter, respektive en snörik vinter.
- Ta fram färsk statistik på rovdjuren och diskutera deras utveckling.
- Diskutera skillnaderna i födoval mellan varg och björn. Vad är till exempel björnens basföda och hur många älgar kan en vargfamilj (en flock) riva på ett år?
- Diskutera rovdjurens utbredningsområden, varför de ser ut som de gör.

5. Artkännedom fåglar

Inför denna träff: Läs kursbokens kapitel "Artkännedom fåglar". Bjud in en ornitolog eller annan sakkunnig. Välj film eller presentation ur cirkeldarmaterialet. Cirkeldeltagarna gör ett djur (fågel) i "hemläxa" – helst fåglar som kan förväxlas.

MÅLET MED DENNA träff är att kunna identifiera och lära känna arterna.

Gå igenom fågelarterna i kursboken och diskutera kring den kompletterande kunskap som cirkeldeltagarna fått fram. Titta på fjädrar och uppstoppade fåglar. Just fåglar kan vara svåra att art- och könsbestämma. Gnugga kunskaperna lite extra när det gäller gäss, ripor och änder. Försök hitta fler bilder på internet och i fågelböcker. Här kan ni få stor nytta av en ornitolog som gäst. Många gånger har experter diverse användbara tumregler som underlättar artbestämningen.

När ni diskuterar fåglar är det lätt att fastna för de redan kända jaktbara arterna, som tjäder och kanadagås. Försök undvika detta och lägg mer tid åt de mer okända och förväxlingsbara arterna.

Diskutera och fråga

Fågelfaunan är väldigt olika över landet. Bor man vid kusten ligger givetvis sjöfågeljakten när till hands och befinner man sig i det mellansvenska skogslandskapet är förmodligen skogshönsen det man brukar jaga. I mer sydliga jordbruksbygder kan det finnas starka fälthönspopulationer.

- Vilka fåglar har ni mest erfarenhet av, vilka finns på era marker?
- Titta på bilder och diskutera speciellt de arter som är lätta att förväxla och populära att jaga – notera kännetecken.
- Fågelpopulationerna kan variera kraftigt. Diskutera varför.
- Hur stor begränsande effekt tror ni jakten har för olika fågelpopulationer, som ripa, gäss och morkulla?
- Fundera andmammans situation. Vilka fiender har hennes ungar? (Glöm inte gäddan.)
- Vilken roll spelar vädret för fåglarna?
- På vissa marker råder blyhagelförbud vid jakt. Varför är just fåglar känsliga för blyhagel? (De äter dem och kan förgiftas.)
- Resonera lite kring utsättningar av fåglar som fasaner, änder och raphöns. Varför görs detta och är det rätt?
- Har vi i dag vilda fåglar i Sverige som härrör från inplanteringar? (Ja, till exempel kanadagås och fasan.)
- Vad tror ni generellt är det bästa sättet att återfinna en nedskjuten eller skadad fågel? (Att använda en hund.)

Gör artkännedomsträffarna roliga

Det är lätt att fastna i rent faktatuggande. För att göra det hela lite roligare och mer varierat finns det ett antal knep:

Cirkeldeltagarna kan inför varje artkännedomsträff välja var sitt djur ur avsnittet och plocka fram kompletterande kunskap (internet eller böcker) som de presenterar vid nästa träff.

Om deltagarna har horn, skinn, skelettdelar, fjädrar, uppstoppade och konserverade djur så be dem ta med dem till träffarna. Låna material av skolor eller privatpersoner.

Här är det bra att ha internet tillgängligt, samt till exempel en fågelbok och andra faktaböcker om djuren. En spårbok är också bra. Bjud in experter – gärna ornitolog, biolog eller andra sakkunniga.

Bilder är alltid bra, speciellt när det gäller fågelavsnittet, där en stor svårighet är just artbestämning. Mer bilder på svenska djur finns bland annat på följande internetlänkar:

www.rolfsbild.se

www.birds.se/indexspec.asp

6. Jakthistoria, fälljakt, åtlar och vakjakt

Inför denna träff: Läs kapitel "Jaktens historia", "Jakt med fälla", samt sidorna 190–191 om åteljakt/vakjakt. Förbered bilder och filminslag. Ta med fällor, ritningar för fällor och annan utrustning, som kikare m. m.

MÅLET MED DENNA träff är att cirkeldeltagarna ska förstå jaktens skiftande förutsättningar genom åren. De ska veta att fällfångst är en säker och effektiv jaktmetod, inte minst för viltvård och fiskevård. De ska också känna till att det finns regler, utöver lagen och förordningen, som styr fälljakt och åtlar.

Kompletterande litteratur:

Typgodkända fällor beskrivs på naturvårdsverkets hemsida. Sök på "fångstredskap".

En aktuell författning från Jordbruksverket handlar om slakt och avlivning. Du hittar den genom att söka på "SJVFS 2007:77". En annan aktuell författning är Naturvårdsverkets "NFS 2002:18".

När det gäller avlivning och avlivningsvapen är följande tidningsartikel relevant: www.jaktojagare.se/klass-3-for-att-avлива-vildsvin.

Genomgång

Titta på eventuella fällor och fångstredskap. Gå igenom paragraferna 10–15 i jaktförordningen, samt paragraferna 23–31 i Naturvårdsverkets författningssamling. Prata om egna erfarenheter av fälljakt.

Påpeka fördelarna med fälljakt – nämligen säkerheten och effektiviteten. Med bra planering kan en jägare nå resultat med en jämförelsevis liten arbetsinsats, till exempel för att hålla efter mink och bedriva vilt- och fiskevård. Skyttet (avlivningen) är lugnt och säkert, utan risk för skadskjutningar. Påpeka också att konstruktionen av fällan är avgörande för att bedriva en human och etisk fälljakt.

Diskutera och fråga

- Vad får man använda som åtelmaterial? (Se sidorna 190–191 i kursboken.)
- Var är det olämpligt att anlägga en åtel? (Där det kan ske trafikolyckor, uppstå viltskador eller orsaka andra olägenheter.)
- Man bör inte använda rovdjurskroppar, som räv eller grävling, på åtel. Varför? (De kan sprida trikiner, till exempel till vildsvin.)
- Vad lägger man på en vildsvinsåtel? (Se sidorna 190–191 i kursboken.)
- Får man tillfälligt hålla en fångad skata kvar i fällan för att locka nya fåglar? (Ja.)
- Vad krävs (förutom jakträtt och statligt jakkort) för att få använda en fälla? (Att fällan är typgodkänd och märkt med ägaruppgifter.)
- Hur ofta ska levandefångstfällan kollas? (Paragraf 27 i Naturvårdsverkets författning.)
- Vad är fördelarna med slagfälla? (Mindre arbete, inte samma tillsynskrav.)
- Vilka fällor kräver fångstkort? (Ripsnaror, slagfälla för bäver och fotsnara för räv.)
- Gäller de vanliga jaktreglerna när man fångat ett vilt i fälla? (Nej. Då träder bland annat djurskyddslagen in, andra regler för vapen m. m.)
- Hur avlivar man vilt som fångats i fälla? (Se kursboken sidan 230.)

Vakjakt

- Vilka djur kan man jaga med hjälp av vakjakt och åtel? (Nästan alla, men traditionellt små rovdjur, fåglar och vildsvin.)
- Hur förbereder man sig lämpligen inför en vakjakt efter räv? (Gömsle vid åtel, avståndsmarkeringar, bra kläder, invänta fullmåne m. m.)
- Diskutera handkikarens betydelse, till exempel vid vildsvinsjakt.
- Vilka fördelar har snö och månljus?

7. Jaktmetoder

Inför denna träff: Läs kapitlet "Jaktmetoder", samt sidorna 340–341 "Jaktledaren". Förbered bilder och filminslag. Ta med jaktutrustning som vettar, jaktkläder, GPS, kommunikationsradio, jaktkartor, pejl, lockpipor, kikare, camouflagekläder, hundkoppel, kompass, snitselband.

MÅLET MED DENNA träff är att ge cirkeldeltagarna en överblick av de vanligaste jaktmetoderna och jaktformerna. Speciellt viktigt är att klargöra jaktens grunder och säkerhetsaspekter. För att understryka detta kan du eller någon av deltagarna högläsa faktarutan på sidan 186 i kursboken.

En viktig grundläggande kunskap för de blivande jägarna är att de förstår att jaktmetoderna och varianterna av jakt är närmast oändlig och att förutsättningarna på olika marker är väldigt varierande. Det gäller många gånger att vara påhittig. Genom att lära sig mer om viltet, studera det där det lever, samt vistas mycket i skog och mark kommer man också på hur man ska jaga. Allt ska dock ske inom ramen för lagar och förordningar, samt på ett etiskt riktigt sätt.

Kompletterande litteratur

När det gäller jaktmetoder är vanliga jakttidningar ett enkelt sätt att utvidga diskussionen och studera olika varianter av jakt och skiftande förutsättningar för jakt. Det finns en närmast oändlig mängd jaktreportage att välja mellan.

Genomgång

Gå igenom det lästa avsnittet i kursboken och tydliggör de olika jaktformerna, som smygjakt, vakjakt, lockjakt, tryckjakt, klappjakt, drevjakt, grytjakt, sträckjakt, toppjakt...).

Lägg fram jaktutrustningen på bordet. Det kan tyckas trivialt med snitselband och hundkoppel, men de är viktiga och bör påpekas. Det går naturligtvis att ta med vapen och knivar också, men det återkommer vi till vid senare träffar.

Ta gärna med din egen jaktkarta, som du kan berätta levande kring, eller en karta från ett område som cirkeldeltagarna känner igen. Det ger dem en betydligt mer påtaglig upplevelse och det blir lättare för dem att leva sig in i hur jakten faktiskt går till.

Tänk på att nya jägare kan ha svårt i början att särskilja begreppen. Påpeka vad till exempel pürschjakt betyder (smygjakt på tyska). Det kan vara många nya ord för de nya jägarna att lära sig (som såt, rågång, bakspåra, uppflug, posta ut skyttar, fångskott, passning o s v). Kolla att alla förstår och stanna till och förklara om det behövs. Använda ordlistan i kursboken.

Ha jaktlagstiftningen tillgänglig.

Diskutera och fråga

- Här är det givetvis läge att ta vara på kunskaperna i studiecirkeln. Vilka jaktmetoder har deltagarna varit med om och hur fungerade de?
- Gå igenom vilka jaktmetoder man kan använda och hur effektiva de är för några viltarter, till exempel älg, rådjur, räv, hare, änder, gäss, vildsvin osv.
- Diskutera jaktledarens roll och ansvar, samt den enskildes ansvar. Påpeka åter att det alltid är skytten själv som är ansvarig för ett skott.
- Vad ska man tänka på när man går ut och ställer sig på ett pass?
- Vad finns det för fördelar med ett jaktorn?
- Diskutera kommunikationsformer under jakt (radio, telefon, signalskott)?
- Varför är det viktigt med ett bra samband, som radio och telefon?
- Varför är det bra att ha en lina, eller hundkoppel, även om du inte själv har hund?
- Varför är det bra med snitselband (eller GPS).

8. Eftersök och Jakthundar

Inför denna träff: Läs kapitlen "Eftersöket" och "Jakthundar". Förbered bilder och filminslag. Bjud in hundförare, hunddomare, eftersöksjägare m. m. Ta med spårlina, pejlutrustning, reflexväst och annan hundutrustning.

MÅLET MED DENNA träff är att jägare ska kunna hantera ett mindre lyckat jaktskott och känna till sina skyldigheter och rättigheter vid skadskjutning. Cirkelträffen ska också ge en översiktlig bild av vilka jakthundar som finns och att det finns speciella lagar och ansvarskrav som styr hundhållning.

Kompletterande information/litteratur

Kennelklubbens hemsida: www.sk.k.se/ (registrerade hundraser och statistik).

Lagen om hundar och katter. Sök efter "SFS 2007:1150".

Jordbruksverkets föreskrifter om hundhållning. Sök efter "SJVFS 2008:5".

En extra hundbok med många bilder är givetvis en fördel vid denna träff.

Genomgång

Gå igenom eventuella oklarheter och frågor i kursboken. Utnyttja cirkeldeltagarnas erfarenhet och be dem berätta om sina egna erfarenheter av dåliga skott och eftersök. Understryk för oerfarna jägare att det förvisso är viktigt att inte skadskjuta, men att det är ännu viktigare att kunna reda ut en skadskjutning och göra ett eftersök.

Diskutera och fråga

Prata om känslorna kring en skadeskjutning, ensamheten på passet efter skottet, skam, panik och om att möta jaktlaget vid lägerelden efter ett dåligt skott och ett väntande eftersök.

- Hur skulle/vill ni själva bli bemötta i en sådan situation?
- Vad är effektivast; att en olycklig skytt försöker bortförklara sig, eller att skytten känner sig trygg bland jaktkamraterna och kan återge händelsen sakligt och korrekt.
- Läs jaktlagens paragraf 27–28. Diskutera speciellt den sista delen av paragraf 27 och om farorna med att ge sig ut på ett eftersök. Även om viltets lidande ska förkortas så får man aldrig utsätta människor för fara.
- En annan viktig sak är att skilja på jakt och eftersök. Vid eftersök får man ibland bryta mot vissa jaktregler, men det gäller att kunna motivera det i efterhand. Gå tillsammans igenom rutan på sidorna 236–237 i kursboken.

Hundar

- Vilka hundraser har cirkeldeltagarna själva erfarenhet av?
- Vilken hundraser verkar spännande och intressanta?
- Vilka slutsatser kan vi dra av att hunden faktiskt är en tam varg?
- Är det bara traditionella jakthundar som kan jaga och döda vilt?
- Vad är en spårhund? Vilka hundraser ingår där?
- Det finns en mängd jaktformer som kräver tillgång till en spårhund. Vilka?
- Fågeljakt är i regel behäftad med krav på hund, men det finns undantag – vilka?
- Vem har ansvar för skador som hunden orsakar? (SFS 2007:1150, paragraf 19.)
- Får en fårägare skjuta en hund som attackerar fåren? (SFS 2007:1150, paragraf 14.)
- Får du koppla en okänd hund på din jaktmark? (SFS 2007:1150, paragraf 17.)
- Hur länge får en hund vara bunden på löplina? (SJVFS 2008:5, 2 kap, paragraf 11.)
- Får man ha elstängsel till hund? (SJVFS 2008:5, 2 kapitel, paragraf 4.)
- Hur länge får en hund förvaras i bur under jakt? (SJVFS 2008:5, 1 kap, paragraf 14.)
- De traditionella jakthundraserna, som tax, stövare och drever, har under senare tid minskat kraftigt, samtidigt som totalantalet registrerade hundar tycks öka. Vad beror det på?

9. Vapen och ammunition

Inför denna träff: Läs kapitlet "Vapen och ammunition". Förbered bilder och filminslag. Bjud in en vapenkunnig person. Ta med vapen, patroner och riktmedel.

MÅLET MED DENNA träff är att ge en översiktlig bild av vapenutbudet, vapnens funktion och användning – samt att ge en balanserad syn på de många gånger överdrivna skillnaderna mellan kalibrar och vapenmekanismer. Redan här är det viktigt att betona att vägen till bra skytte är träning, inte vapentechnik. Cirkeldeltagarna ska också börja bekanta sig med vapenlagen och gällande förordningar.

Kompletterande litteratur

Vapenböcker, vapentidningar och vapenartiklar i jaktpressen kan ge mer information och möjligheter till fördjupningar. På internet finns mycket att hämta hos vapentillverkarnas hemsidor. Företag som säljer vapen och ammunition har i regel också bilder, listor och ballistiska tabeller på sina hemsidor.

Genomgång

Även här gäller säker vapenhantering. Vapnen öppnas när de läggs fram på bordet och öppnas åter efter blindavfyrningar m.m. Pipor får bara riktas i säkra riktningar. Säkerhetstänkandet startar nu! Var stenhård. Det är inte lämpligt att lägga fram skarp ammunition på bordet samtidigt med vapnen. Låt inte grejerna ligga huller om buller med böcker, papper och kaffekoppar och plocka undan dem när ni tittat klart.

Gå igenom olika vapentyper och patroner. Ju fler modeller, mekanismer och typer som kan förevisas, desto bättre. Glöm inte riktmedlen, gärna vanligt korn och sikte som kan jämföras med kikarsikten.

Jämför skillnader mellan vapnen och diskutera användning, fördelar och nackdelar. Peka på slätborring, respektive räfflade lopp, jämför cylindermekanism med halvautomatik och brytvapen. Påpeka att det finns brytvapen även för kulammunition.

Gå igenom de fyra patronklasserna på sidan 254 i kursboken.

Visa gärna ammunitionskomponenter, som hylsor, kulor, hagel, förladdningar, krut och tändhattar. Visa vilket enormt utbud som faktiskt finns. En idé kan vara att titta i en katalog över kulor, eller laddböcker och ballistiska tabeller.

Diskutera och fråga

- Diskutera olika kulors användning och skottverkan, skillnaden mellan helmantel och halvmantel/blyspets.
- Diskutera skillnaderna mellan olika patroner och vilken praktisk betydelse de har när det gäller de vanligaste kalibrarna, som 6,5x55, 30–06, .308, 9,3x62 o.s.v.
- Titta på grafiken över kulbanor i kursboken, sidan 259. Jämför kulbanorna för .222 Rem och 30–06 och notera den marginella skillnaden. Tror ni att det finns "raka kulbanor" och tror ni att skillnaden mellan kalibrarna är avgörande för exempelvis krävande toppfågelskytte?
- Prata om skytte på långa håll, eventuellt med utgångspunkt från händelsen som beskrivs på sidan 262. Studera grafiken över kulbanor på sidan 259 och 261. Notera att kulan ibland påverkas lika mycket i sidled redan vid måttlig vind (5,5–7,9 meter/sekund) som av gravitationen.
- Diskutera hur mycket pengar skytteträningen får kosta per år. Gå sedan in på tabellen på sidan 263 i kursboken och titta efter hur många skott ni har råd att skjuta beroende på vilken kaliber ni väljer.
- Titta närmare på hagelpatronerna och hagelstorlekarna på sidorna 266 och 271. Notera skillnaden mellan järnhagel och blyhagel. Titta också på träffbilderna på sidorna 274 och 275. Diskutera om vad ni ser.

10. Säker vapenhantering. Köpa och låna vapen

Inför denna träff: Läs kursbokens kapitel "Säker vapenhantering" och "Köpa och låna vapen". Förbered bilder och filminslag. Ta med vapen (att öva med), samt utrustning för vapenrengöring, blanketter för licensansökan och vapenlån, läs m. m.

MÅLET MED DENNA träff är att ge deltagarna grundkunskaper i säkerhet och juridik kring vapenförvaring, -transporter, -innehav – samt också leda in dem på ett förnuftiga resonemang kring vilket vapen och hur många vapen de egentligen behöver.

Kompletterande information/litteratur

Ballistiska tabeller och kataloger över vapen, patroner och kalibrar.
Rikspolisstyrelsens föreskrifter, FAP 551-3.

Genomgång

Vapenhantering kommer ni att öva på vid skjutbanan, men det är bra att redan vid en cirkelträff gå igenom hur man uppträder med vapen. Gör lite enkla övningar inne i er studielokal.

Gå igenom uppräkningsreglerna på sidan 283.

Demonstrera hur man använder rengöringsutrustningen på vapnet och kontrollerar att skruvar är åtdragna m.m. Passa på att demontera vapnet och peka ut de vitala vapendelarna som man kan behöva ta bort vid transport eller förvaring. Passa också på att titta på vapenummer och märkningar på vapnen.

När ni resonerar kring vapen kan det finnas anledning att gå tillbaka till tabellen på sidan 263 i kursboken. Studera priserna på ovanlig ammunition, magnumpatroner och standardammunition (som 6,5x55, 30–06 eller .308 win). Kontrollera gärna med närmaste vapenhandlare vad som finns på lager och om det finns billigare övningsammunition. Påverkar det valet av vapen?

Gå tillsammans igenom polisens blanketter för vapentillstånd och vapenlån.

Diskutera och fråga

- Du ser att ett vapen står med slutstycket stängt mot ett träd när du dina jaktkamrater samlas vid lägerelden. Vad gör du? (Säger till ägaren, alternativt öppnar vapnet.)
- Du hittar en kvarglömd ask med en ammunitionstyp som du inte själv använder. Får du ta hem asken? (Nej, då begår du vapenbrott. Lämna utan dröjsmål asken till polisen eller till någon som har tillstånd för den kalibern.)
- Vilka kalibrar har kursdeltagarna sett i verkligheten eller provskjutit med och hur upplevde de dem.
- Diskutera vilken jakt ni ska ägna er åt och vilket vapen som i så fall behövs. Om någon cirkeldeltagare vill välja en ovanlig kaliber så fråga varför.
- Fråga deltagarna vilken kaliber de skulle välja om de bara fick köpa ett enda vapen för all jakt på både storvilt och småvilt.
- Vad betyder "vapengarderoben" och hur många vapen får du inneha utan ytterligare motivering än godkänd jägarexamen och godkänd förvaring? (Fyra, därefter ska man motivera varför man behöver fem eller sex vapen.)
- Hur ska vapen och ammunition förvaras i följande situationer (ha Rikspolisstyrelsens föreskrift, FAP 551-3, kapitel 17 tillgänglig):
  - a/ Hemma?
  - b/ När du tar bilen till skjutbanan eller jaktmarken?
  - c/ När du på väg hem från jakten eller skjutbanan och ska handla mat i en affär?
  - d/ När du tar färjan till Gotland och ska tillbringa ett antal timmar på däck, medan bilen finns i bilavdelningen.
  - e/ I jaktstugan när du går ut i skogen för att göra dina behov?
  - f/ När du flyger utomlands för att jaga?

11. Skytte

Inför denna träff: Läs kapitlet "skytte". Förbered bilder och filminslag. Bjud in en tävlingskytt eller skyttekunnig person. Ta med material från skjutbanan, olika hörselskydd m.m.

MÅLET MED DENNA träff är att få deltagarna att förstå vikten av träning, samt skillnaden mellan träning och jaktskytte.

Genomgång

Gå igenom övningsformer för kula: Skytte på precisionstavla, löpande älg, kulstigar, luftgevärsskytte. Poängtera att grunden för allt kulskytte är att träffa "mitt i" på tavla. Gå även igenom hagelskyttets tränings- och tävlingsformer, som hagelstigar och lerduveskytte.

Några grundläggande saker som ska poängteras är:

- Skillnaden mellan precisionsskytte med kula och snabbt skytte med hagel. Det ena innebär att sikta och krama av skottet, med koncentrationen i hög grad på riktmedlen. Det andra är reflexmässigt och snabbt skytte med ett vapen (kolv) som stämmer med skytten.
- Skillnaden mellan jakt och övning. Skott mot levande vilt är inte träning – utan allvar. Då tar man alltid stöd. Då är man "överdrivet" försiktig. Frihandsskott är undantag i svåra situationer.
- Att inga kikarsikten eller kalibrar kan ersätta dålig träning.
- Att man ska hålla igen vid jaktskytte och hellre fria än fälla (upprepa detta genom hela kursen).

Diskutera och fråga

- Vem har ansvaret när ett skott avlossas, oavsett i vilket sammanhang? (Skytten.)
- Hur stor betydelse har vapnets egenprecision (normalt någon centimeter på 100 meter) i jämförelse med din egen precision när du skjuter fem skott på 100 meter utan stöd?
- Vad kan man använda som skjutstöd i skogen? (Träd, skjutkäpp, lägga sig ned, sitta med armbågarna mot knäna.)
- Var placerar man stödet? (Mot en kroppsdel, till exempel mot handen eller armbågen. Man håller alltid i vapnet med händerna.)
- Ska man träna även på att skjuta med stöd? (Ja.)
- Vad tycker ni är lagom skjutavstånd?
- Vad tror ni ger bäst effekt: Att skjuta 200 skott en dag, eller 10 skott två gånger i veckan under två månader?
- Vad tror ni ger mest effekt: 5 000 kronor på ett bättre kikarsikte, eller samma summa på 500 övningspatroner?
- Vad innebär det att skjuta över krön, respektive att sitta i ett jaktorn och skjuta nedåt? (Inget kulfång, respektive marken är kulfång.)
- Vilka risker är förenade med öppna fält och vattenytor? (Rikoschetter, inget kulfång.)
- Vad ska man tänka på i förväg för att vara så säker och beredd som möjligt när viltet kommer? (Farliga skjutriktningar, avståndsmärken, hålla fingrar varma och vapnet torrt, jaktledarens instruktioner.)
- Titta på sidan 304 och diskutera träffområden på olika djurarter, och hur de förändras i förhållande till hur djuret vrider sig.
- Diskutera risken för hundarna både vid drevjakt i täta snår och buskage och vid ståndhundsjakt.
- Diskutera hur bra ni skjuter efter en timme på pass i tio graders kyla och utan förvarning ser ett skjutbart djur stå i skogsbrynet. Eller när ni gått raskt genom skogen, svettas med hög puls och står på en hal klipphäll. Jämför med att stå på skjutbanan.

12. Jägaren och samhället

Inför denna träff: Läs kapitlet "Jägaren och samhället". Förbered bilder och filminslag. Lämpliga gäster är skogsbrukare, LRF, eller kommunal skytt. Gör eventuellt studiebesök och titta på viltskador.

MÅLET MED DENNA träff är att förstå regelverkens uppbyggnad och vem som beslutar om dem, samt att jakten/jägarna spelar en viktig roll för att nå samhällets mål och styra viltstammarna, bedriva faunavård och begränsa skador.

Kompletterande information/litteratur

- Vilskadecenter (www.viltskadecenter.se) har information kring viltskador.
- Skogsstyrelsen (www.skogsstyrelsen.se) har information kring skogsskador.
- Nationella viltolycksrådet (www.viltolycka.se) har aktuell statistik från trafiken.

Genomgång

Gå igenom den inledande delen av kapitlet "Jägaren och samhället". Fundera på om det finns fler argument för att jakten är en viktig del av samhället. Stämmer de argument som nämns (det kan man nämligen ha olika åsikter om)?

Gå även igenom eventuell kompletterande statistik.

Diskutera och fråga

- Vilka erfarenheter har cirkeldeltagarna själva av viltskador?
- Vilka skador är allvarligast när det gäller exempelvis älg, vildsvin, rovdjur?
- Hur stor makt har markägare, jägare, respektive övriga över viltförvaltningen?
- Hur kan jägarna öka sitt inflytande?
- Finns det tillfällen då jägare bör betala för viltskadorna?
- Är det rimligt att begära att jägare ska bistå med att till exempel sätta upp vildsvinsstängsel, stödplantera och utfodra för att minska skadebilden?
- Hur tror ni samhället skulle påverkas om ingen jakt bedrevs över huvud taget?
- Har jägarna ett ansvar för eftersök och viltförvaltning i samförstånd med samhället?

Organisation

Fråga cirkeldeltagarna om de vet hur jaktområdena och jakten är organiserad där de bor och vilka erfarenheter de har av olika organisationsmodeller.

- Vem bestämmer vem som får jaga på en privat mark, respektive i ett viltvårdsområde? (Markägaren, respektive årsstämman och VVO-stadgarna.)
- Vem beslutar om jaktarrenden och avgifter när det är frågan om:
  - a/ VVO? (Årsstämman.)
  - b/ Bolagsmark eller privatägd mark? (Bolaget/markägaren.)
  - c/ Jaktklubb med en mängd privatägda marker? (Markägarna.)
- Vad betyder röstlängd? (Lista över delägare/markägare och deras röstetal.)
- Vilken roll har våra jägarorganisationer? (Intresseorganisationer, remissinstanser, driver opinion, jobbar med rådgivning, juridiskt stöd, utbildning och information.)
- Studera grafiken på sidan 335 i kursboken och fundera på vem ni ska påverka om ni vill förändra en regel eller lag:
  - a/ Du vill ha rätt att släppa en stövare på ditt 10 hektar stora jaktområde. (Riksdagen, ändring i lagen.)
  - b/ Du vill ha fler än de tre dagars jakt som tillåts på ditt älgkalvområde. (Länsstyrelsen.)
  - d/ Du vill att kaliber 30–30 ska räknas som klass 1-vapen. (Naturvårdsverket.)
  - e/ Du vill ha längre jakttid på grågås. (Regeringen, ändring i jaktförordningen.)
  - f/ Du vill ha skydds jakt på en björn som förstört bikupor för dig. (Länsstyrelsen.)
  - s/ Du vet inte var du ska vända dig med ditt problem, vem frågar du? (Den jaktorganisation som du tillhör.)

13. Viltvård och förvaltning

Inför denna träff: Läs kapitlet "Viltvård och förvaltning". Förbered bilder och filminslag.

MÅLET MED DENNA träff är att cirkeldeltagarna ska förstå att viltförvaltning är ett vitt begrepp och innehåller många delar, samt att den oftast kräver eftertanke, planering, uthållighet och inte minst inventeringsverksamhet.

Genomgång

Fråga cirkeldeltagarna om de själva sysslat med viltvård och i så fall hur. Har de tips att delge varandra? Vilka djur i ert närområde skulle må bra av att få lite hjälp – och när?

Resonera kring vad som är bra och dålig viltvård. Ni kan exempelvis jämföra inplantering av fasaner, rådjursutfodring, predatorjakt och biotopförändringar. Peka på att det alltid finns orsaker till varför viltfaunan på ett område ser ut som den gör – och att det är dessa orsaker som måste påverkas.

Prata om utfodring, framför allt var man utfodrar och vad man utfodrar med (se sidorna 369 och 371 i kursboken). Poängtera att stödutfodring inte bara är att tippa ut ett lass foder en enstaka gång i skogen, utan att det kräver både planering och uthållighet för att ge avsedd effekt.

Diskutera och fråga

- Gå till sidan 374 i kursboken och resonera kring de olika inventeringsmetoderna. Nämn några fler sätt att mäta stammarnas utveckling. (Avskjutningsstatistik, observationsstatistik och olycksstatistik.)
- Varför inventerar man och är det ett jägaransvar att hjälpa till med det?
- Hur gör man när man inventerar älg? (Flyginventering, betesinventering, linjeinventering, observationsstatistik, spillningsinventering.)
- När inventerar man älgstammen? (På vintern, efter jakten och före reproduktionen.)
- Är det rätt att jägarna ägnar sig åt viltvård, eller ska "naturen sköta sig själv"?
- Är det bara det jaktbara viltet som ska omfattas av viltvården? Jämför gärna med fiskevård, där man ställer i ordning lekvatten, gör inplanteringar, provfiskar och utför riktat fiske för att gynna den ena eller den andra arten.
- Vilka arter bedömer ni går att kontrollera med jakt och inventeringar, alltså både att veta ungefär hur stora stammarna är och påverka deras storlek.
- Vilken åtgärd tror ni är den bästa för att gynna tjäder och orre?
- Vilka speciella krav ställs på förvaltningen när jakten är den helt dominerande dödsorsaken hos en art, till exempel älg? (God kontroll med inventeringar och att urvalet vid avskjutningar efterliknar naturlig dödlighet.)
- Hur bör man rikta jaktrycket på nästan alla viltstammar? (Mot unga djur.)
- Hur bör man rikta jaktrycket för att minska eller öka älgstammen?
- Anta att ni vill ta krafttag för att hjälpa småviltet genom predatorjakt. Hur skulle ni göra och hur långt är det möjligt att nå (kan ni utrota räv eller mink på er jaktmark)?
- Varför går viltolycksstatistiken upp en snörik vinter?
- Vilken roll spelar snöförhållandena när man linje- eller flyginventerar.
- I en del sammanhang, exempelvis när man diskuterar populationstätheten hos stora rovdjur, brukar man använda enheten kvadratkilometer, hur många hektar är en kvadratkilometer?
  - Nämn några orsaker till varför det kan skjutas 5 harar det ena året och 20 harar det andra året på samma område. (Harstammen kan ha påverkats av sjukdomar, väder eller predatorer – men det kan också ha varit dåligt väder hela vintern, så jägarna inte ville gå ut, eller kanske jaktlagets bästa stövare har avlidit.)

14. Bytet efter skottet. Etik

Inför denna träff: Läs kapitlen "Bytet efter skottet" och "Etik". Förbered bilder, filminslag. Ta med exempelvis olika knivar, ättika, plasthandskar, troféer, hudar med mera. Gör eventuellt studiebesök (i så fall bör etikavsnittet flyttas till annan träff).

MÅLET MED DEN här träffen är att ge deltagarna grundkunskapen i hur man tillvaratar ett fällt byte och troféer. Cirkeldeltagarna ska också reflektera över varför man jagar, hur man jagar och att man måste respektera att många har begränsade kunskaper om jakt, samt att det finns människor som ogillar jakt

Kompletterande information/litteratur:

Livsmedelsverket: (www.slv.se. Sök på jakt.)

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (www.sva.se).

Receptböcker kan ge många intressanta uppslag.

Artikeln på www.jaktojagare.se/lat-er-inte-provoceras-av-aktivister-1

Genomgång

Gå gärna igenom bildserierna om passing och flåning steg för steg. Det här är något som många nya jägare är nervösa inför. Gå också igenom smittoriskerna på sidan 357 i kursboken samt uppehåll er en stund vid hängningen, 40 dygnsgrader m.m.

Prata om vad man kan använda och inte använda på en djurkropp, till exempel tungan, hjärtat, lever, lungor, ben m.m. Det mesta hittar ni i butikerna i form av korv, soppa, pölsa och så vidare. En receptbok är till god hjälp.

Det här är ett bra tillfälle att lägga fram olika knivar och prata om deras funktioner.

Etik

Etik är ingen exakt vetenskap. Men den är viktig eftersom den handlar om respekt, empati och hänsyn – vilket i sin tur är grundförutsättningar för att bli en bra jägare. Diskutera i cirkeln vad deltagarna anser är god jägaretik?

Fråga och diskutera

- Är det alltid etiskt fel att skjuta moderdjur från ungar? Eller är det okej för exempelvis "problemdjur" som kanadagås och mink?
- Är det mindre viktigt att eftersöka en hare än en älg?
- Är det rätt att jaga kråkor för att öva upp jaktskyttet på sensommaren?
- Diskutera vilka godtagbara anledningar som finns för att fälla ett vilt.
- Hur behandlar man bytet med respekt? Vad säger ni om att använda uttryck som "älgjäveln", eller "vargfan"? Vad tycker ni om att visa vördnad för viltet med en grankvist, eller att lägga djuret på en bädd av ris och tvätta bort blodet?
- Vad tycker ni om principen att fälla ett vilt åt gången (när djuret är passerat får nästa fällas), alternativt fälla flera djur samtidigt? Vad innebär det sistnämnda för risker?
- Är det rätt att jaga rådjur i 70 cm djup snö, fördelar/nackdelar?
- Om man ska jaga rådjur under sådana förhållanden, hur gör man det på "rätt" sätt?
- Är det mer eller mindre etiskt att jaga ett rådjur med drivande hund i oktober, än att smyga sig på det och skjuta det vid dagvirket under en hård vinterdag i januari?
- Om vi helt bortser från jägarmässigheten, traditioner, spänning och nöje – samtidigt som vi förutsätter att en viss viltstam bör decimeras – vad är då det mest effektiva och säkraste sättet att jaga/avliva a: rådjur? b: räv? c: mink? d: vildsvin?
- Diskutera hur jägare ska förhålla sig till den ickejagande allmänheten?
- Vad gör du när du möter bärplockare i skogen? (Bryter vapnet, presenterar dig, förklarar vad du gör.)
- Vad gör du om det kommer in jaktsabotörer på marken mitt under jakten?
- Vad gör du med räntan när du fällt ett djur vid en väg? (Drar in den i skogen.)